

AZ ELŐADÁS SZERKEZETE

- 1. Bevezető gondolatok, alkotmányos alapok**
- 2. Az ügyészség feladat- és hatásköre a környezetvédelem területén, szakági együttműködés**
- 3. Az ügyészség közigazgatási jogi tevékenysége**
- 4. Az ügyészség magánjogi tevékenysége**
- 5. Az ügyészség büntetőjogi tevékenysége**
- 6. Zárógondolatok**

1. AZ ELŐADÁS MOTTÓJA

Szent-Györgyi Albert: A természet hatalmas, az ember parányi. Ezért aztán az ember léte attól függ, hogy milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel.

1. AZ ÖKOSZISZTÉMA KÁROSÍTÁSA

Gerald Durrell: A világ különleges és bonyolult, akárcsak a pók hálója. Ha megérinted egy fonalát, remegése végigfut az összes többi szálon. Mi nemcsak megérintjük a hálót, hanem bele is szakítunk.

1. AZ EMBER ÉS A TERMÉSZET KAPCSOLATA

Hamvas Béla: Patmosz I.

- 1. Összhang, harmónia (természeti népek)**
- 2. A természet megnemesítése (zöld mozgalmak)**
- 3. A természet kirablása**

1. A KÖRNYEZETVÉDELEM ALKOTMÁNYOS ALAPJAI I.

Magyarország Alaptörvénye

P) cikk (1) bekezdés: A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény-és állatfajok, valamint a kulturális értékek a **nemzet közös örökségét** képezik, amelynek védelme, fenntartása és a **jövő nemzedékek számára való megőrzése** az állam és mindenki kötelessége.

XX. cikk (1) bekezdés: Mindenkinek jog van a testi és lelki egészséghez.

XX. Cikk (2) bekezdés: Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország:

- a **genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal,**
- az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával,**
- a **környezet védelmének biztosításával** segíti elő.

1. A KÖRNYEZETVÉDELEM ALKOTMÁNYOS ALAPJAI II.

Magyarország Alaptörvénye

XXI. cikk (1) bekezdés: Magyarország elismeri és **érvényesíti** mindenki jogát az egészséges környezethez.

XXI. Cikk (2) bekezdés: Aki a környezetben kárt okoz, **köteles azt** – törvényben meghatározottak szerint – **helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.**
(szennyező fizet elve)

XXI. Cikk (3) bekezdés: Elhelyezés céljából tilos Magyarország területére szennyező hulladékot behozni.

[A veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának ellenőrzéséről és ártalmatlanításáról szóló Bázeli egyezmény, 93/98/EGK határozat, 101/1996.
(VII. 16.) Korm. Rendelet]

1. A KÖRNYEZETÉRT VALÓ FELELŐSSÉG

A környezetért való jogi felelősség:

A környezetért való felelősség **nemcsak jogi, hanem erkölcsi, etikai kérdés** is, amelyet Konrad Lorenz szemléletesen foglalt össze a „Civilizált emberiség nyolc halálos bűne” című munkájában.

A környezetért való jogi felelősség körében sajátos jellemző vonás, hogy a környezetvédelmi tárgyú jogellenes cselekmények körében **rendkívül nagy a látencia** (nagyjából minden tizedik cselekmény kerül felszínre), és a jogellenes cselekmények elszenvedője a legtöbb esetben egy élőlény, egy életközösség, vagy a természeti, illetve épített környezet egy része, amely objektíve nem képes a maga nevében eljárni.

Ez megnöveli a környezeti jogi felelősség körében tevékenykedők szerepét és felelősségét.

2. AZ ÜGYÉSZSÉG FELADAT- ÉS HATÁSKÖRE A KÖRNYEZET- ÉS A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN I.

Az ügyészség Alaptörvényben meghatározott feladata az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítése mellett a törvényesség megtartásában való közreműködés. Az Alaptörvény 29. cikke első bekezdésének második mondata szerint az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.

A környezetvédelmi ügyészi tevékenység alapját **büntetőjogi, közigazgatási jogi és polgári jogi szabályok** alkotják.

A környezetvédelem érdekeinek védelmében való ügyészi közreműködés elsődleges célja, hogy a rendelkezésre álló jogszabályi lehetőségekkel élve **minél hatékonyabban lépjen fel a környezetet károsító és veszélyeztető környezethasználókkal szemben.**

2. KOMPLEX SZEMLÉLETŰ ÜGYÉSZI MUNKA

Az ügyészi munka során elsősorban a környezetvédelemben, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemben alakult ki **komplex szemléletű ügyintézés**.

Nem járhatunk szemellenzővel egyik szakágban sem, ha például veszélyeztetve látjuk a kiszolgáltatott gyermekkorút, vagy a környezet valamely elemét, és tudomásunk vagy az iratok tanúsága szerint nem járt el a hatáskörrel rendelkező szerv.

Ilyen esetekben meg kell találni a megfelelő intézkedést, akár az ügyészi szervezeten belül a másik szakág, akár a nyomozati szervek, vagy a közigazgatási hatóságok értesítésére, figyelemének felhívására.

2. SZAKÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉS A TERMÉSZETVÉDELLEM TERÜLETÉN

Büntetőjogi tevékenység: büntetőeljárás kezdeményezés:

Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.) 5. § (1) Az ügyész a tudomására jutott jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás miatt jogszabályban megállapított feltételek fennállása esetén **büntető, fegyelmi, szabálysértési, illetve hatósági eljárást**, büntetés-végrehajtási ügyekben kártérítési, illetve személyiségi jogsértés miatt járó sérelemdíj megfizetése iránti eljárást is **kezdeményez**. A kezdeményezés címzettje érdemi döntését köteles az ügyésznek haladéktalanul megküldeni.

Az ügyészség közérdekvédelmi feladatairól szóló 3/2012. (I. 6.) LÜ utasítás (Ut.) 26. § (1) Ha az ügyész által észlelt jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás bűncselekmény gyanúját kelti, az ügyész **feljegyzést készít az illetékes büntetőjogi szakági ügyész részére**. A feljegyzés a bűncselekmény gyanújára utaló cselekmény megállapított tényállását és a rendelkezésre álló bizonyítékokat is tartalmazza.

2. AZ ÜGYÉSZSÉG FELADAT-ÉS HATÁSKÖRE A KÖRNYEZET-ÉS A TERMÉSZETVÉDELÉM TERÜLETÉN II.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) rendelkezései **három szakterületen ruházzák fel az ügyészt intézkedési lehetőséggel**. A Kvt. 109. §-ának és a Tvt. 60. §-ának rendelkezései szerint:

a) az ügyészség a büntetőeljárás törvényben meghatározottak szerint jár el a környezeti elemek illetve a természeti területek és értékek a Büntető Törvénykönyvben tilalmazott módon való megsértése esetén (**büntetőjogi tevékenység**);

b) az ügyész is jogosult keresetet indítani: környezeti veszélyeztetés, illetve természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt (**magánjogi tevékenység**);

c) az ügyészség az irányadó jogszabályok szerint közreműködik a környezetvédelmi, illetve természetvédelmi hatóságok eljárásai és döntései törvényességének biztosításában, (**közigazgatási jogi tevékenység**).

MAGYARORSZÁG
ÜGYÉSZSÉGE

2. SZAKÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉS A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Büntetőeljárás kezdeményezés: mederkotrás védett területen

2. SZAKÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉS A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Büntetőeljárás kezdeményezés: természetkárosítás büntette miatt

A megyei főügyészséghez a természetvédelmi hatóság megküldte a jogerős határozatát, amelyben 125 000 forint természetvédelmi bírságot szabott ki az országos jelentőségű védett természeti terület rongálása és károsítása miatt.

A terület károsítása azzal valósult meg, hogy a mederoldalt megmetszték, az ott kialakult élőhelyet ezzel megváltoztatták, a mederüledéket a benne előforduló fajok egyedeivel együtt kitermelték és áthalmozták.

A természetvédelmi hatóság a medertisztítási tevékenység engedélyezése iránti kérelmet elutasította, a környezethasználó ennek ellenére a tevékenység végzését elkezdte. A főügyészség a közigazgatási hatósági iratokat megvizsgálta és **természetkárosítás büntette** miatt büntetőeljárást kezdeményezett.

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 60. § (3)

Az ügyész szerepe a természetvédelemben

60. § (3) Az ügyészség az irányadó jogszabályok szerint közreműködik a természetvédelmi hatóságok eljárásai és döntései törvényességének biztosításában.

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Közigazgatási jogi tevékenység: hatósági eljárás kezdeményezés:

A természetvédelem érdekeinek érvényesítése a **legszélesebb körben a közigazgatási szervek intézkedéseivel valósulhat meg**, Az ügyész eljárási jogosultságát meghatározó jogszabályhelyek az ügyészség közérdekvédelmi szakterülete közigazgatási törvényességi ellenőrzési részének is adnak fellépési lehetőséget.

Az Ütv. 5. § (1) bekezdése alapján az ügyész a tudomására jutott jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás miatt jogszabályban megállapított feltételek fennállása esetén – többek között - **hatósági eljárást kezdeményez**. Jelenleg hatósági eljárás kezdeményezésével eseti jelleggel, a kiemelkedően súlyos (**azonnali intézkedést igénylő**) esetekben élünk, elsősorban a fennálló veszélyhelyzet elhárítása, a károsítás elkerülése, illetve felszámolása érdekében.

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés:

Ut. 29. § (1) Hatósági eljárás kezdeményezésének van helye, ha az ügyész által észlelt, valamely magánszemély, jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli szervezet cselekvése vagy mulasztása következtében megvalósult jogszabálysértés miatt **közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása indokolt**. Az Ütv. 34. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a büntetőjogi ügyészi tevékenység során keletkezett személyes és különleges adat hatósági eljárás kezdeményezése céljából nem továbbítható.

Körlevél 7. pont: A kijelölt ügyész a párhuzamos felelősségi formák alkalmazása céljából elemzi a büntetőjogi szakágtól kapott adatokat; amennyiben felmerül annak szükségessége, **fellép és hatósági eljárást kezdeményez, amely irányulhat különösen**

- a) hatósági ellenőrzésre,
- b) környezetvédelmi, természetvédelmi, egyéb közigazgatási bírság kiszabására,
- c) kötelezések, korlátozások és tiltások elrendelésére.

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés: védett állatok károsítása

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELÉM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés: védett állatok károsítása

Egy megyei főügyészség hatósági eljárást kezdeményezett olyan vadászok ellen, akik a település külterületén a vadászati és a természetvédelmi szabályokat egyaránt megszegve tiltott időszakban nagyszámú védett madarat lőttek le. Az ügyben az illetékes kormányhivatal vadvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárást kezdeményezett a vadászokkal szemben.

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés: védett növények károsítása

3. KÖZIGAZGATÁSI JOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELÉM TERÜLETÉN

Hatósági eljárás kezdeményezés: védett növények károsítása

Egy megyei főügyészség hatósági eljárást kezdeményezett olyan engedély nélküli szarvasgombagyűjtők ellen, akik a védett területen gombakereső kutyák segítségével több mint 5 kg szarvasgombát gyűjtöttek össze úgy, hogy közben nagyszámú védett orchideát (fehér madársisak) tapostak le, illetve irtottak ki. Az ügyben az illetékes kormányhivatal természetvédelmi hatósági eljárást kezdeményezett a természetkárosító személyekkel szemben.

3. A 8/2017. (IV. 18.) AB HATÁROZAT ELŐZMÉNYEI

1. A **közigazgatási büntetőeszközök dinamikus expanziója** révén ma mintegy 20 ágazati szankciórendszer (bírságrendszer) alakult ki.
2. A közigazgatási büntetőhatalom gyakorlása során a közigazgatási büntetőjogi szankciók elterjedése révén kialakult heterogén és homogén kumulációk **alkotmányossági és jogbiztonsági problémákat** vetettek fel.
3. A közigazgatási jogi szankciórendszer hatékony illetve – különösen a tömegesen előforduló ügyekben – gyors és olcsó működéséhez kapcsolódó **gyakorlati megfontolások.**

3. A 8/2017. (IV.18.) AB HATÁROZAT I.

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Ávt. 43. § (1)-(4) bekezdésének alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és a XVIII. Cikk (6) bekezdéséből, a jogbiztonság elvéből, valamint a kétszeres eljárás alá vonás és büntetés tilalmából eredő alkotmányos követelmény, hogy ha **állatkínzás vétsége vagy büntette miatt büntetőjogi felelősség megállapításának van helye**, vagy a büntetőjogi felelősség kérdésében már jogerős marasztaló döntés született, akkor ugyanazon tényállás alapján indult állatvédelmi eljárásban, **ugyanazon jogellenes cselekmény miatt állatvédelmi bírság kiszabására ugyanazon személlyel szemben nem kerülhet sor.**

2. Az AB az Ávt. 43. § (1)-(4) bekezdése **alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére** irányuló bírói kezdeményezést – az Alaptörvény XXVIII. Cikk (6) bekezdése tekintetében – **elutasítja.**

3. Az AB a bírói kezdeményezést egyebekben visszautasította.

3. A 8/2017. (IV.18.) AB HATÁROZAT II.

A ne bis in idem elvének értékelése:

A ne bis in idem elvének értékelésével kapcsolatban a 8/2017. (IV. 18.) AB határozatában az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdését értékelve az AB megállapította, hogy a szóban forgó **alaptörvényi rendelkezés önmagában nem tiltja azt**, hogy valakivel szemben, ugyanazon jogellenes cselekménye miatt **több, más jogágba tartozó, eltérő funkciójú eljárást folytassanak le és ezek eredményeként jogkövetkezményt alkalmazzanak.**

Az AB értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdése tekintetében egy eljárás abban az esetben büntető jellegű, ha valamely természetes személy által megvalósított jogellenes cselekmény miatti felelősségre vonásra irányul, **amennyiben az alkalmazandó jogkövetkezmény büntetésnek minősül, azaz megtorló jellegű joghátrány.**

3. A 8/2017. (IV.18.) AB HATÁROZAT III.

Jogalkotási szükségszerűség:

Az AB álláspontja szerint a jogbiztonságból eredő kiszámíthatóság követelményéből az következik, hogy a jogalkotónak **egyértelműen, megfelelő részletezettséggel szabályoznia kell a különböző eljárások egymáshoz való viszonyát**. Különösen hangsúlyos ez az alkotmányos követelmény a büntetőjogi és a „büntetőjog „kemény magjához” nem sorolható eljárások esetében, amelyek hasonló funkciójú joghátrányokkal járnak.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azt a rendezőelvet tartja irányadónak, hogy a **védett jogtárgy megsértésének mértéke** (azaz a cselekmény súlyossága) alapján tartja indokoltnak büntetőjogi, szabálysértési vagy közigazgatási szankció differenciált alkalmazását (Lásd: Szabs. tv. 2. § (4) bekezdése).

Az AB szerint e rendezőelv logikus jogalkotói továbbvitelét jelenthetné a jogellenes cselekményeket körülíró anyagi jogi szabályok oly módon való meghatározása, amely – bizonyos esetekben – **megszünteti ugyanazon jogellenes cselekmények párhuzamos büntetőjogi és közigazgatási jogi szankcionálását**.

3. A NE BIS IDEM ELVE NEMZETKÖZI DOKUMENTUMOKBAN, AZ EUB ÉS AZ EJEB ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

Az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlata:

Az Alkotmánybíróság a 8/2017. (IV. 18.) AB határozatának kialakítása során áttekintette az EUB és az EJEB ne bis in idem elvének értelmezésére vonatkozó gyakorlatát.

EUB: Európai Unió Bírósága (székhelye: Luxemburg)

EJEB: Emberi Jogok Európai Bírósága (székhelye: Strasbourg)

Ennek oka, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, amely az alapjogok érvényesülésének minimális mércéjeként fogadja el a nemzetközi szerződésekben foglalt és az ahhoz tartozó ítélkezési gyakorlatban kibontott jogvédelmi szintet.

3. A NE BIS IDEM ELVE NEMZETKÖZI DOKUMENTUMOKBAN, AZ EUB ÉS AZ EJEB ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

Az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlatának összevetése:

EUB: Hans Akerberg Fransson ügy: két büntető jellegű szankció egymást követően nem szabható ki.

EJEB: A és B kontra Norvégia ügy: két büntető jellegű szankció bizonyos feltételek esetén kiszabható és az eljárások egységes egésznek tekintendők.

Nem véletlenül fogalmazta meg két alkotmánybíró a 8/2017. (IV. 18.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásában, hogy az EJEB az A és B kontra Norvégia ügyben nem csupán összefoglalta a tárgykörben folytatott eddigi megállapításait, hanem egyben **új irányt szabott** jogelv tartalmának.

Az EUB és az EJEB ítélkezési gyakorlata hatással van egymásra, a ne bis in idem elv értelmezése pedig még nem fejeződött be.

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA I.

A Szankció tv. célja:

A 2021. január 1-jén hatályba lépett – 2017. évi CXXV. törvény (Szankció tv.) egyik alapvető célkitűzése volt, hogy – összhangban az Alkotmánybíróság 8/2017. (IV. 18.) AB határozatában rögzített követelményekkel – elkerülhetővé váljon az, hogy meghatározott személy által elkövetett valamely jogellenes cselekményt, két egyébként más jogágba tartozó, párhuzamos vagy egymást követő eljárás eredményeképpen **mindkét eljárásban azonos tartalmú – közigazgatási és büntetőjogi – szankcióval egyaránt sújtsanak.**

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA II.

A Szankció tv. létrejöttének lépései:

1. 2017. október 25.: a **2017. évi CXXV. törvény (Szankció tv.)** elfogadása:
A Szankció tv. hatálybalépésének tervezett időpontja: 2019. január 1.
2. 2018. december 12.: a 2018. évi CXXIII. törvény (Szankciómód. tv.) elfogadása:
A Szankció tv. hatálybalépésének tervezett időpontja: 2020. január 1.
3. 2019. november 19.: a 2019. évi LXXXII. törvény (Szankciómód2. tv.) elfogadása:
A Szankció tv. hatálybalépésének tervezett időpontja: 2021. január 1.
4. 2020. december 15.: a 2020. évi CLXVIII. törvény (Szankciómód3 tv. elfogadása):
A Szankció tv. hatálybalépése: 2021. január 1.

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA III.

Közigazgatási szankciók: [Szankció tv. 2. § (3)-(4) bekezdés)]

Közigazgatási szabályszegés esetén a következő közigazgatási szankciók alkalmazhatók:

- a) figyelmeztetés,
- b) -
- c) közigazgatási bírság
- d) tevékenység végzésétől való eltiltás,
- e) elkobzás.

Törvény vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet további közigazgatási szankciókat állapíthat meg.

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA IV.

A büntető és a közigazgatási szankció viszonya:

A Szankció tv. – a 8/2017. (IV. 18.) AB határozatban rögzített követelményekkel összhangban a **büntetőjogi felelősségre vonás elsődlegességét** juttatja kifejezésre.

A Szankció tv. azonban arra is figyelemmel van, hogy azon jogellenes magatartások köre, amelyek közigazgatási szankciót vonhatnak maguk után, jóval szélesebb, mint a büntetőjogilag releváns bűncselekmények köre, ezért a **büntetőjogi felelősségre vonás kizártsága nem jelent automatikusan mentesítést a közigazgatási szankció alól.**

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA V.

A Szankció tv. alapján a közigazgatási szabályszegések csoportosítása:

1. Kiemelt szankciók:

- közigazgatási bírság,
- tevékenység végzésétől való eltiltás.

2. Nem kiemelt szankciók:

- figyelmeztetés,
- elkobzás.

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA VI.

**Büntetőjogi felelősségre vonás elsődlegessége
büntetőjogilag is fenyegetett közigazgatási szabályszegés
esetén:**

1. A Szankció tv. értelmében (5/A.-5/B. §), ha a bíróság a jogsértő magatartást megvalósító természetes személyt ugyanazon tényállás alapján jogerős ügydöntő határozatában **elítelte** és vele szemben büntetést szabott ki (intézkedést alkalmazott), vagy arra hivatkozással, hogy a bűncselekményt nem a vádlott követte el, **felmentette**, a törvény hatálya alá tartozó szankciók közül: a közigazgatási bírság, és a tevékenység végzésétől való eltiltás (a továbbiakban együtt: **kiemelt szankció**) **vele szemben nem alkalmazható.**

2. Ezen túlmenően, ha a közigazgatási szankciót alkalmazó hatóság tudomására jut, hogy az eljárása alapjául szolgáló jogsértő magatartás miatt büntetőeljárás van folyamatban, és a közigazgatási szankció alkalmazása az előzőek szerint a büntetőeljárás kimenetelétől függ, az eljárást **a hatóság a büntetőeljárás befejezéséig felfüggeszti.**

3. A KÖZIGAZGATÁSI SZABÁLYSZEGÉSEK ÚJ TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA VII.

Büntetőjogilag nem fenyegetett közigazgatási szabályszegés:

- A Szankció tv. 5/A-5/B. §-aiból következően büntetőjogi felelősségre vonásra (annak mellőzésére) tekintet nélkül alkalmazható:
- a Szankció tv. hatálya alá tartozó figyelmeztetés és elkobzás szankció (nem kiemelt szankció), valamint
 - a Szankció tv. hatálya alá nem tartozó **más közigazgatási szankció vagy intézkedés.**

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Magánjogi tevékenység: keresetindítás

Ütv. 26. § (1) Az ügyészségnek e törvényben nem szabályozott, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként gyakorolt büntetőjogon kívüli közérdekű feladat-és hatásköreiről külön törvények rendelkeznek. Az ügyész ezeket a hatásköreit a törvénysértés kiküszöbölése érdekében **elsősorban bírósági peres és nemperes eljárások megindításával (perindítási jog)** valamint hatósági eljárások kezdeményezésével és jogorvoslat előterjesztésével (a továbbiakban együtt: fellépés) gyakorolja

Körlevél 8. pont: A környezetveszélyeztető tevékenységtől **eltiltás**, illetve a veszélyeztetéssel okozott **kár megtérítése** iránti keresetet megelőzően az Ütv. 26. §-ának (3) bekezdése és az Ut. 36. §-ának (4) bekezdése szerint kell élni **az önkéntes teljesítésre felhívással. (perelhárító felhívás).**

Körlevél 9. pont: A keresetlevél benyújtása előtt a kijelölt ügyész mérlegeli az Ut. 41. §-ának (2) bekezdésében írt körülményeket és a 8. pont szerinti felhívásra adott válasz tartalmát, a válasz elmaradásának okát.

Körlevél 10. pont: A környezet-, természetveszélyeztető tevékenységgel okozott kár megtérítésére **keresetet kell előterjeszteni** fizetési meghagyásos eljárás kezdeményezése helyett.

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 60. § (2)

Az ügyész szerepe a természetvédelemben

60. § (2) Természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén az ügyész keresetet indíthat **a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése** iránt.

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Polgári kereset: védett állatok károsítása

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Magánjogi tevékenység: kártérítés és eltiltás iránti kereset

Az ügyészi polgári keresetekre (eltiltás és kártérítés) példa:

- Egy megyei főügyészség keresetére a 105 db tiszavirágot engedély nélkül összegyűjtő és elpusztító alperest a bíróság ítéletében **eltiltotta** a védett állatok veszélyeztetésétől és károsításától, egyúttal 1.000.050.-Ft **kártérítés megfizetésére** kötelezte alperest.

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Polgári kereset: védett állatok veszélyeztetése

4. MAGÁNJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Magánjogi tevékenység: eltiltás iránti kereset

Az ügyészi polgári keresetekre (eltiltás) példa:

Egy megyei főügyészség keresetére az ismeretlen személyektől vásárolt 32 db védett madarat (erdei pinty, tengelic, csicsörke, csíz, süvöltő, zöldike és meggyvágó) engedély nélkül az otthonában kalitkában tartó alperest a bíróság ítéletében eltiltotta a védett állatok engedély nélküli befogásától, tartásától, veszélyeztetésétől és károsításától.

5. AZ ÜGYÉSZSÉG BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉGE I.

Az ügyészség feladatai az előkészítő eljárás és a nyomozás során:

Ütv. 17. § (1) bekezdés: Az ügyészség a bűncselekmény gyanújának megállapítása érdekében a büntetőeljárásról szóló törvényben (Be., 2017. évi XC. törvény) meghatározott esetekben **előkészítő eljárást folytat, illetve felügyeli más szerv előkészítő eljárásának törvényességét.**

Ütv. 17. § (2) bekezdés: Az ügyészség a vádemelés feltételeinek megállapítása érdekében a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott

- a) módon **felügyeli a felderítés törvényességét,**
- b) módon **irányítja a vizsgálatot,**
- c) esetekben **ügyészségi nyomozást végez.**

5. AZ ÜGYÉSZSÉG BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉGE II.

Az ügyészség feladatai a bírósági eljárás során:

Ütv. 21. § (1) bekezdés: Az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként **érvényesíti az állam büntetőigényét a bíróság előtt**, egyúttal közreműködik abban, hogy a bíróságok határozatai megfeleljenek az Alaptörvénynek és a törvényeknek.

Ütv. 21. § (2) bekezdés: E feladat megvalósítása érdekében az ügyész

- a büntetőügyekben a tárgyaláson **képviseli a vádat**, a váddal rendelkezhet;
- a bíróság döntése előtt az ügyben felmerülő minden kérdésben indítványt tehet;
- gyakorolja a büntetőeljárásról szóló törvényben számára biztosított jogorvoslati jogokat.

5. AZ ÜGYÉSZSÉG BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉGE III.

Törvényben meghatározott joghátrány végrehajtása törvényességének felügyelete:

Ütv. 22. § (1) bekezdés: Az ügyész a 22-24. § szerinti felügyeleti tevékenysége során bármely időpontban és helyen **ellenőrizheti a törvényben meghatározott joghátrány és jogkorlátozás végrehajtásának, a fogvatartottakkal való bánásmódnak a törvényességét**, a végrehajtás alatt állók jogvédelmére, valamint az utógondozásra vonatkozó rendelkezések érvényesülését.

5. AZ ÜGYÉSZSÉG BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉGE IV.

A nemzetközi bűnügyi együttműködés:

Ütv. 25. § (1) bekezdés: Amennyiben a nemzetközi bűnügyi együttműködésről szóló törvények másként nem rendelkeznek, a legfőbb ügyész dönt:

- a **büntetőeljárás külföldi hatóság részére történő átadásáról** vagy a külföldi hatóságnál történő feljelentésről;
- a külföldi hatóság által felajánlott **büntetőeljárás átvételéről**; valamint
- másik állam igazságügyi hatósága részére adható, illetve az attól kérhető **eljárási jogsegélyek** tárgyában.

5. AZ ÜGYÉSZ BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉGE A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 60. § (1)

Az ügyész szerepe a természetvédelemben

Az ügyészség a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint jár el a természeti területek, értékek, különösen a védett természeti területek és értékek a Büntető Törvénykönyvben tilalmazott módon való megsértése esetén.

5. KÖRNYEZETVÉDELMI BŰNCSELEKMÉNYEK

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény XXIII. fejezet

A környezet-és a természet elleni bűncselekmények:

1. Környezetkárosítás - 241. §
- 2. Természetkárosítás - 242. §**
3. Állatkínzás - 244. §
4. Orvvadászat - 245. §
5. Orvhalászat - 246. §
6. Tiltott állatviadal szervezése - 247. §
7. A hulladékgazdálkodás rendjének megsértése - 248. §
8. Ózonréteget lebontó anyaggal visszaélés - 249. §
9. Radioaktív anyaggal való visszaélés - 250. §
10. Nukleáris létesítmény üzemeltetésével visszaélés - 251. §
11. Atomenergia alkalmazásával visszaélés - 252. §

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE

Btk. 242. § (1) Aki

a) **fokozottan védett** élő szervezet egyedét,

b) **védett** élő szervezet vagy az Európai Unióban természetvédelmi szempontból jelentős növény- vagy állatfaj egyedeit, feltéve, hogy azok külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb értéket,

c) a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló **EK tanácsi rendelet A és B melléklete hatálya alá tartozó élő szervezet egyedét jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.**

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE II.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás az **élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulását okozza,**

a) hogy az (1) bekezdés a) vagy b) pontja esetében az elpusztított élő szervezet egyedeinek külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legmagasabb érték kétszeresét,
b) amely az (1) bekezdés c) pontja esetében az élő szervezet állományának fennmaradását veszélyezteti.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt **gondatlanságból** követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában élő szervezet egyede:

a) az élő szervezet egyedének valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota,
b) az élő szervezetek keresztezéseként és kereszteződésekként létrejött egyed,
c) az élő szervezet egyedének származéka, ami alatt érteni kell az elpusztult élőlényt, valamint annak vagy az élő szervezet egyedének bármely részét, továbbá azt a terméket vagy készítményt, amely a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összetevőt tartalmaz.

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE III.

Btk. 243. § (1) Aki Natura 2000 területet, védett barlangot, védett természeti területet vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenesen **jelentős mértékben megváltoztatja**, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás a Natura 2000 terület, a védett barlang, a védett természeti terület vagy a védett élő szervezetek életközössége, illetve azok élőhelye jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt **gondatlanságból** követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában Natura 2000 terület alatt a természet védelméről szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni.

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

**Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés a) pont
fokozottan védett élő szervezet egyedének károsítása
(parlagi sas mérgezése)**

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

**Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés b) pont
védett élő szervezet egyedének károsítása
(füsti fecskék lelövése)**

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés c) pont
illegális állatkereskedelem

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

**Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés
(jogellenes fakivágás védett területen)**

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(védett terület beszántása)

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(védett természeti terület felgyújtása)

5. BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉG A TERMÉSZETVÉDELEM TERÜLETÉN

Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(Natura 2000 területen nádirtás)

5. A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK JELLEMZŐI

- A bűncselekmények nagy része rejtve marad (látencia)
- A bűnösség kérdése (eshetőleges szándék-tudatos gondatlanság)
- A bűncselekmény elkövetési tárgyának beazonosítása (fokozottan védett-védett élő szervezet egyede)
- Elsődleges adatrögzítés (helyszíni szemle) fontossága
- Természetvédelmi szakemberek szerepe (nemzeti park igazgatóságok, természetvédelmi hatóságok)
- Igazságügyi szakértői vélemény jelentősége (élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulása..., jelentős mértékben megváltoztatás, jelentős károsodás vagy megsemmisülés)
- Nemzetközi vonatkozások

5. A KÖRNYEZET BÜNTETŐJOG ÁLTALI VÉDELMEÉNEK IRÁNYELVE

Az európai környezetvédelmi büntetőjog alapja a környezet büntetőjog általi védelméről szóló **2008/99/EK irányelv**, amelynek célja, hogy a büntetőjog eszközeivel hozzájáruljon a környezet eredményesebb védelméhez és a meglévő uniós környezetvédelmi jogszabályok érvényesítéséhez.

2019-ben 5 ország (FR, CZ, HUN, P, SF) részvételével vizsgálat zajlott a 2011-2018. időszakra vonatkozóan, melyről jelentés készült.

- környezeti kiberbűnözés elleni fellépés,
- intézkedések a bűncselekményből származó jövedelmekre és a környezeti károkra vonatkozóan,
- a környezet veszélyeztetése, mint általános bűncselekményi kategória létrehozása,
- nagyobb mértékű határon átnyúló együttműködés,
- területre szakosodott bírák és ügyészek

6. JOGALKOTÁSI JAVASLAT

A Jövő Nemzedékek Érdekeinek Védelmét Ellátó Biztoshelyettes a környezeti felelősség érvényesítésével kapcsolatban jogalkotási javaslatot készített, amely érinti az ügyészség magán- és közigazgatási jogi tevékenységét is.

1. Az ügyészi keresetindításokhoz kapcsolódó polgári bírósági határozatok tükrében indokolt bővíteni az ügyész magánjogi keresetindítási lehetőségeit, amely a természetvédelemben jelenleg az eltiltás és a kártérítés iránti perekre korlátozódik. Indokolt lehet e kör bővítése.

2. A környezet- és természetvédelmi ügyészi tevékenység hatékonyságának megőrzése érdekében lényeges, hogy a környezet-és természetvédelmi hatóságok a közigazgatási szankciót, hatósági kötelezést, tartalmazó végleges döntéseiket folyamatosan küldjék meg az illetékes ügyészség részére.

6. AZ ELŐADÁS ZÁRÓGONDOLATA

Konrad Lorenz: Biztos, hogy a világot fenyegető veszélyek ijesztő módon növekszenek, de ugyanakkor nő azoknak az embereknek a száma, akik számot vetnek e veszélyekkel.

Köszönöm a figyelmet!
Telefon: 1/354-5567, 30-238-2085

